



2018-08-31

Kulturdepartementet

Remissvar betänkande Konstnär oavsett villkor? (SOU 2018:23)

Sammanfattning

Jokkmokks kommun har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet Konstnär – oavsett villkor? (SOU 2018:23) och vill lämna följande synpunkter, som i huvudsak relaterar till frågor som berör kommunernas åtaganden när det gäller konstnärspolitiken, och då särskilt kommuner i glesbygd.

Jokkmokks kommun ställer sig bakom utredningens förslag till motiv och inriktning för konstnärspolitiken. Det är särskilt viktigt ur vårt perspektiv att konstnärer ska kunna vara verksamma i hela landet och inte minst på landsbygd och i glesbygd.

Nedan följer en sammanfattning av de förslag och bedömningar som vi gärna ställer oss bakom:

1. Det är viktigt att konstnärer med bakgrund i glesbygd och/eller nationella minoriteter ges stöd att söka vidare till konstnärliga högskoleutbildningar.
2. Glesbygdskommunernas svårigheter att rekrytera utbildade pedagoger till exempelvis kulturskolor och estetiska gymnasieutbildningar behöver särskilt uppmärksammas.
3. Distansundervisning från högskolorna är något som behöver utvecklas mer, särskilt när det gäller fortbildning för redan utbildade konstnärer och estetpedagoger.
4. I norra Sverige har ungdomar långt att resa för att nå ett konstnärligt produktionshus och det kommer att behövas ytterligare resurser för att göra in-landets ungdomar delaktiga i en sådan satsning.
5. I utredningens beskrivning av arbetsmarknaden nämns behovet av fysiska platser, scener och lokaler. Ett statligt stöd för upprustning av samlingslokaler och kulturscener borde inrättas.
6. Vi är positiva till att Tillväxtverket ges i uppdrag att fortsätta utveckla analyser och strategier för att stärka de kulturella och kreativa näringarna.
7. Förslaget att öka satsningar på konstnärliga residensprogram tror vi kan vara ett bra sätt att öka den konstnärliga kompetensen på små orter.

8. Jokkmokks kommun är positiv till enprocentregeln och håller med utredningen om bedömningen att regeln bör vara flexibel och anpassas till de förutsättningar som råder i enskilda projekt.
9. Vi menar att stödet till konstnärer utanför kulturinstitutionerna måste ses över, så att kultursamverkansmodellen når sitt mål att även ge stöd till de frilansande konstnärerna och civilsamhällets kulturaktörer.
10. Det är positivt att utredningen poängterar att konstnärernas villkor ska finnas med i kommande analyser och utvärderingar av kultursamverkansmodellen. Behovet av statliga bidrag som är generella och inte riktade till specifika ändamål är stora.
11. Jokkmokks kommun vill instämma med de företrädare för regionerna som är besvikna för att de regionala och lokala satsningarna inte alls har motsvarats av en statlig satsning. Utredningens förslag om en förstärkning med 25 miljoner kronor till kultursamverkansmodellen från och med år 2020 är, menar vi, en alldeles för låg ambitionsnivå.
12. Vi välkomnar förslaget att följa upp arrangörsledets arbete och stöd till konstnärer. Vårt samhälle är helt beroende av att det finns arrangörer som kan presentera och främja kulturupplevelser.

Synpunkter på utredningens bedömningar och förslag (efter rubrik)

9.2.1. Jokkmokks kommun ställer sig bakom utredningens förslag till motiv och inriktning för konstnärspolitiken. Det är särskilt viktigt ur vårt perspektiv att konstnärer ska kunna vara verksamma i hela landet och inte minst på landsbygd och i glesbygd.

9.2.3, 9.3.1 De konstnärliga högskoleutbildningarna ska ha verksamhet över hela landet, och det är viktigt att värna om de utbildningar som finns i landets norra delar. Snedrekrytering gäller inte bara socio-ekonomisk ställning, utan även geografisk och etnisk härkomst. Det är viktigt att konstnärer med bakgrund i glesbygd och/eller nationella minoriteter ges stöd att söka vidare till konstnärliga högskoleutbildningar och på så sätt bredda basen av utbildade konstnärer.

9.3.3 Vi är mycket positiva till regeringens satsningar på att göra kulturskolan mer tillgänglig och jämlik, och att svårigheterna med att rekrytera lärare till kulturskolorna uppmärksammas på nationellt plan. Utbildningssystemet har stor betydelse för att vi i framtiden ska få välutbildade konstnärer som verkar inom kulturlivet och bidrar till samhällsutvecklingen.

Glesbygdskommunernas svårigheter att rekrytera utbildade pedagoger till exempelvis kulturskolor och estetiska gymnasieutbildningar behöver särskilt uppmärksammas. Det kan ske t.ex. via nationella och regionala kulturskolesatsningar och via ökat stöd till utbildningsväsendet, så att kommunerna även fortsättningsvis kan anställa utbildade estet-pedagoger till sina verksamheter.

9.3.4. Distansundervisning från högskolorna är något som behöver utvecklas mer, särskilt när det gäller fortbildning för redan utbildade konstnärer och estetpedagoger.

9.3.5. Jokkmokks kommun är positiv till inrättandet av konstnärliga produktionshus för ungdomar, men för att undvika snedrekrytering enbart från storstadsregionerna tror vi att den ekonomiska ramen på 50 milj kronor inte kommer att räcka så långt. I norra Sverige har ungdomar långt att resa för att nå ett produktionshus och det kommer att behövas ytterligare resurser för att göra inlandets ungdomar delaktiga i en sådan satsning.

9.4.1. I utredningens beskrivning av arbetsmarknaden nämns några viktiga lokala förutsättningar som ofta hamnar på kommunernas bord, nämligen behovet av fysiska platser, scener och lokaler. I glesbygden brottas kommunerna med minskande befolknings- och skatteunderlag, vilket försvårar våra möjligheter att kunna driva och upprusta samlingslokaler och erbjuda fullgoda scener för kulturevenemang. Ett statligt stöd för upprustning av samlingslokaler och kulturscener borde inrättas.

9.4.3. Jokkmokks kommun har under många år satsat projektmedel för att stärka de kulturella och kreativa näringarna och idag har vi många kulturföretagare som gärna samarbetar både med offentlig sektor och besöksnäring. Vi är positiva till att Tillväxtverket ges i uppdrag att fortsätta utveckla analyser och strategier för att stärka de kulturella och kreativa näringarna.

9.4.5. Förslaget att öka satsningar på konstnärliga residensprogram tror vi kan vara ett bra sätt att öka den konstnärliga kompetensen på små orter, samtidigt som orterna får del av konst som annars inte skulle nå lokalsamhället. Det förutsätter då att programmen får stöd via region och stat.

9.4.6. Jokkmokks kommun är positiv till enprocentregeln och håller med utredningen om bedömningen att regeln bör vara flexibel och anpassas till de förutsättningar som råder i enskilda projekt.

9.5.2. Det är ytterst viktigt att konstnärer får möjlighet att verka i hela landet, och att det ska gå att bo kvar i glesbygden och samtidigt verka som konstnär. Landsbygdens och glesbygdens perspektiv behövs i samhällsdebatten och kulturlivet. Vi menar att stödet till konstnärer utanför kulturinstitutionerna måste ses över, så att kultursamverkansmodellen når sitt mål att även ge stöd till de frilansande konstnärerna och civilsamhällets kulturaktörer. Idag är en mycket stor del av de s.k. koffertmedlen knutna till länsinstitutionerna.

9.5.3. Det är positivt att utredningen poängterar att konstnärernas villkor ska finnas med i kommande analyser och utvärderingar av kultursamverkansmodellen. Vi gör, liksom tidigare utredningar, bedömningen att samverkansmodellen än så länge inte har inneburit någon större förändring av fördelningen av de statliga bidragen. Behovet av statliga bidrag som är generella och inte riktade till specifika ändamål är stora. Det vore önskvärt med utvecklingsmedel som syftar till att främja lokal och regional kulturutveckling – pengar som kan kombineras med regionala och kommunala projektstöd. Det skulle ge en större ekonomisk trygghet, t.ex. för de konstnärer som vill pröva en ny verksamhet under ett antal år.

Utredningen framhåller att det inte tycks finnas något direkt samband mellan regionernas egna satsningar och statens årliga ökningar av bidrag till samverkansmodellen. Bidragen från kommuner och regioner har ökat med 20 procent, medan de statliga bidraget endast ökat med två procent. Den statliga finansieringen har inte följt med

kostnadsutvecklingen kring lönerna, och hotar därmed att urholka resultatet av kulturpolitiken.

Jokkmokks kommun vill därför instämma med de företrädare för regionerna som är besvikna för att de regionala och lokala satsningarna inte alls har motsvarats av en statlig satsning. Utredningens förslag om en förstärkning med 25 miljoner kronor till kultursamverkansmodellen från och med år 2020 är, menar vi, en alldeles för låg ambitionsnivå. Vi behöver betydligt mer och friare statliga medel för att det ska bli en verklig utveckling av kultur i hela landet!

9.5.4-5. Vi välkomnar förslaget att följa upp arrangörsledets arbete och stöd till konstnärer. En kommun där människor inte kan få uppleva konst och kultur är en kommun utan framtid. Vi är helt beroende av att det finns arrangörer som kan presentera och främja kulturupplevelser. I glesbygden där skattekraften kraftigt minskar blir det kännbart när studieförbund, föreningar och andra arrangörer får minskade kommunala anslag. Även länsinstitutionerna drabbas när det inte finns lokala mottagare av det som produceras av institutionen. Här behövs både statlig och regional stöttning.

Skapande skola har varit en bra satsning för att förstärka inslaget av estetiska läroprocesser i skolan, men när det gäller resurser för inköp av scenkonst i skolan är det många kommuner som har en nästan obefintlig budget. Behovet av lokala arrangörer och konstfrämjare är stort, och kommunerna kan inte ensamma stå för inköp och arrangörskap.

För Jokkmokks kommun,

Claes Markusson
Ordförande
Kultur- och fritidsnämnden